

Tárgytematika / Course Description

Szabadidő szociológia

AKNM_BHTM067**Tárgyfelelős neve /****Teacher's name:** dr. Varga Balázs**Félév / Semester:** 2021/22/2**Beszámolási forma /****Assesment:** Vizsga**Tárgy heti óraszám /****Teaching hours(week):** 2/0/0**Tárgy féléves óraszám /****Teaching hours(sem.):** 0/0/0

OKTATÁS CÉLJA / AIM OF THE COURSE

A tárgy oktatása során kifejtésre kerül a szociológia helye a tudományok rendszerében, a szabadidő és az életmód kérdéseivel kapcsolatos fogalmak értelmezése, a szabadidő- és az életmódkutatás módszerei, a társadalmi egyenlőtlenségek és a mobilitás hatása a szabadidőre, az életmód hatása a kulturális javak fogyasztására és az értékválasztásokra, a szabadidő elméletei és felfogásának változásai, a munkaidő, a szabadidő és a társadalmi idő változásainak szociológiai problémái, a kultúraközvetítő intézmények szerepe a szabadidő eltöltésében, a tömegkultúra és a tömegmanipuláció a modern társadalomban, a települések típusai és szerkezete, azok hatása a lakosság életmódjára és szabadidejének eltöltésére, az időfelhasználás kulturális összehasonlításban, a szabadidő felhasználás, valamint a magyar lakosság szabadidő mérlegének alakulása a szociológiai kutatások tükrében.

A tantárgy célja a hallgatók társadalommal kapcsolatos ismereteinek bővítése, strukturálása, valamint az új hazai-és nemzetközi tendenciák megismertetése, kiemelten a szabad rendelkezésű idő (szabadidő) és a társadalomban végbemenő folyamatok alakulásával összefüggésben. A tantárgy legfontosabb célja, hogy a hallgatók ismerjék meg a szabadidő felfogásának elméleteit, a szabadidő felhasználásának színtereit, lehetőségeit és korlátait, amelyeket később a munkájuk során közvetve- vagy közvetlenül fel tudnak használni. Megismerik a rekreáció és szabadidőipar legújabb nemzetközi és hazai keresleti és kínálati trendjeit, illetve azok hatókörét.

TANTÁRGY TARTALMA / DESCRIPTION

1. A szabadidővel és az életmóddal kapcsolatos fogalmak szociológiai értelmezési lehetőségei.
2. Az életmóddal és a szabadidővel kapcsolatos szociológiai elméletek.
3. Az életmód és a szabadidő kutatásának módszerei.
4. A szabadidő funkciói, a szabadidő eltöltést befolyásoló tényezők.
5. A szabadidő alakulása Magyarországon a XIX. század végétől a II. világháború végéig. Szabadidő a szocialista

korszakban.

6. A szabadidő-eltöltés sajátosságai Magyarországon az elmúlt huszonöt évben az időmérleg vizsgálatok tükrében.

7. Olvasási szokások a magyar társadalomban.

8. A hagyományos kultúra szerepe a magyar társadalomban. Koncertre, múzeumba, kiállításra és könyvtárba járási szokások.

9. A modern tömegkultúra szerepe a magyar társadalomban. Könnyűzenei koncertre, fesztiválra, moziba és plázába járási szokások a magyar társadalomban.

10. Képernyős tevékenységek (televíziózás, számítógépezés) szerepe a magyar társadalom időfelhasználásában.

11. Társas szabadidő és sportolási szokások Magyarországon.

12. A szabadidő mintázata szerinti csoportok a magyar társadalomban.

SZÁMONKÉRÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE / ASSESSMENT'S METHOD

Aláírás feltétele: órákon való részvétel a TVSZ szerint.

Az érdemjegy megszerzésének feltétele: egy hetes időmérleg elkészítése és elemzése a konzultáción megadott szempontok alapján, valamint egy, az első órán megbeszélte témakör bemutatása prezentáció formájában. A szemeszter írásbeli vizsgával zárul, melynek sikeres teljesítéséhez az előadások anyagának, valamint a kötelező és ajánlott irodalmak kijelölt részeinek ismerete szükséges.

KÖTELEZŐ IRODALOM / OBLIGATORY MATERIAL

KÖTELEZŐ IRODALOM

Andorka Rudolf: Bevezetés a szociológiába. Budapest, Osiris Kiadó, 2006.

Tibori Tímea: A szabadidő szociológiája. Budapest, Gazdasági Főiskola, 2006.

AJÁNLOTT IRODALOM

A 15-74 éves népesség napi időfelhasználása, 2010. A 2009/2010. évi időmérleg-vizsgálat összefoglaló adatai (2011).

Statisztikai Tükör, 2010/5. 1-4.p.

Antalóczy Tímea – Füstös László – Hankiss Elemér (szerk.): Mire jó a kultúra? Jelentés a magyar kultúra állapotáról. Budapest, Magna Produkció, 2010.

Bárdosi Mónika – Lakatos Gyuláné – Varga Alajosné: A kultúra helyzete Magyarországon. (Találkozások a kultúrával 4.) Budapest, Magyar Művelődési Intézet, 2005.

Bittner Zoltán: A 15-29 éves korosztály tevékenységszerkezete az időmérleg-vizsgálatok tükrében. Pécs, Pécsi Tudományegyetem, 2013.

http://ktk.pte.hu/sites/default/files/mellekletek/2016/01/bittner_a_15-29_eves_korosztaly_tevékenységszerkezete_az_idomerleg-vizsgálatok_tukreben_-_tanulmány_2013.pdf

Bocsi Veronika: Az idő a campusokon. Szeged, Belvedere Meridionale, 2013.

Bocsi Veronika: Az időfelhasználás nemek közötti különbségeinek vizsgálata a hallgató populáció esetében. Educatio, 2007/4. 675-720.p.

Bukodi Erzsébet – Altorjai Szilvia – Tallér András: A társadalmi rétegződés aspektusai. Budapest, KSH Népeségtudományi Intézet, 2005.

Demetrovics Zsolt – Paksi Borbála – Dúll Andrea: Pláza, ifjúság, életmód. Egészségmagatartás vizsgálatok a fiatalok körében. Budapest, L'Harmattan, 2009.

http://demetrovics.hu/dokumentumok/plaza_090505.pdf

Dudás Katalin – Hunyadi Zsuzsa: A hagyományos és a modern tömegkultúra szerepe a kulturális fogyasztásban. (Találkozások a kultúrával 6.) Budapest, Magyar Művelődési Intézet, 2005.

Falussy Béla: Az időfelhasználás metszetei. Budapest, Új Mandátum, 2004.

Gyenes Edina: Olvasási szokások. (Találkozások a kultúrával 5.) Budapest, Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus, 2005.

Harcza István: Családi kohézió – A szülők és a gyermekek társas együttléte a mindennapok világában. A gyermekes családokban élők időfelhasználása. Budapest, KSH, 2014.

Hunyadi Zsuzsa: A budapestiek kulturálódási szokásai. (Találkozások a kultúrával 3.) Budapest, Magyar Művelődési Intézet – MAT Szociológiai Kutatóintézete, 2004.

Hunyadi Zsuzsa: A fesztiválok közönsége, helye, szerepe a kulturális fogyasztásban. (Találkozások a kultúrával 2.) Budapest, Magyar Művelődési Intézet – MTA Szociológiai Kutatóintézete, 2001.

Hunyadi Zsuzsa: Kulturálódási és szabadidő-eltöltési szokások, életmódcsoportok. (Találkozások a kultúrával 7.) Budapest, Magyar Művelődési Intézet, 2005.

Hunyadi Zsuzsa: A művelődési házak közönsége, helye, szerepe a kulturális fogyasztásban. (Találkozások a kultúrával 1.) Budapest, Magyar Művelődési Intézet – MTA Szociológiai Kutatóintézete, 2004.

Időmérleg-módszertan. Központi Statisztikai Hivatal – internetes kiadvány. 2010. május.
http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/idomerleg_mod.pdf

Időmérleg. 2009/2010. Összefoglaló adattár. Budapest, Központi Statisztikai Hivatal, 2012.
<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/idomerleg/idomerleg0910.pdf>

Losonczy Ágnes: Az ember ideje. Esszék az időről. Budapest, Holnap Kiadó, 2009.

Nagy Attila: Háttal a jövőnek? Középiskolások olvasás- és művelődésszociológiai vizsgálata. Budapest, Gondolat Kiadó – Országos Széchényi Könyvtár, 2003.

Tari-Keresztes Noémi: Fiatalok szabadidős fizikai aktivitásának magatartástudományi vizsgálata. Doktori értekezés. Szeged, 2009.

http://phd.semmelweis.hu/mwp/phd_live/vedes/export/keresztesnoemi.d.pdf

Tibori Tímea: A magyar lakosság szabadidő mérlege. Budapest, MTA SZKI, 2002.

Vitányi Iván: A magyar kultúra esélyei. Kultúra, életmód, társadalom. Budapest, MTA Társadalomkutató Központ, 2006.

Vitányi Iván: A magyar társadalom kulturális állapota. Budapest, Maecenas Holding, 1997.

Wessely Anna. (szerk.): A kultúra szociológiája. Budapest, Osiris Kiadó, 2003.

Dr. Varga Balázs

egyetemi docens